

Nezávislý pohled na eGovernment v ČR

Jiří Peterka,
nezávislý konzultant a publicista

vývoj českého eGovernmentu: v kostce

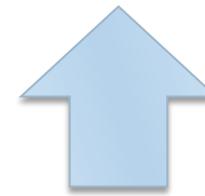
- o eGovernment se stará „silné“ ministerstvo

kritika: změny jsou příliš malé a příliš pomalé !!!

kritika: změny jsou příliš velké a příliš rychlé !!!

- o eGovernment se stará „slabé“ ministerstvo

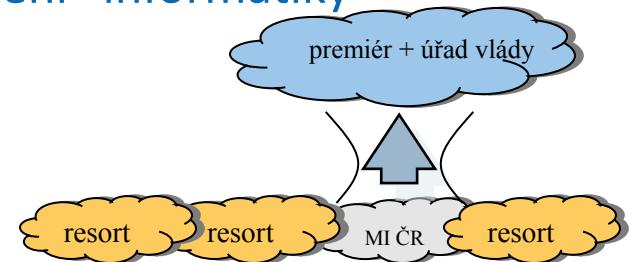

historická reminiscence

- ▶ samostatné Ministerstvo informatiky ČR bylo založeno k 1.1.2003
  - ▶ a zrušeno k 1.6.2007
- ▶ „resort“ informatiky:
  - ▶ eGovernment
  - ▶ elektronické komunikace
    - ▶ Internet, broadband, ...
  - ▶ další agendy
    - ▶ poštovní služby, elektronický podpis, informační gramotnost, dražby .....
- ▶ hlavní argument pro zrušení samostatného MI ČR:
  - ▶ malá „síla“ k prosazování záměrů
    - ▶ přes různé resortní zájmy

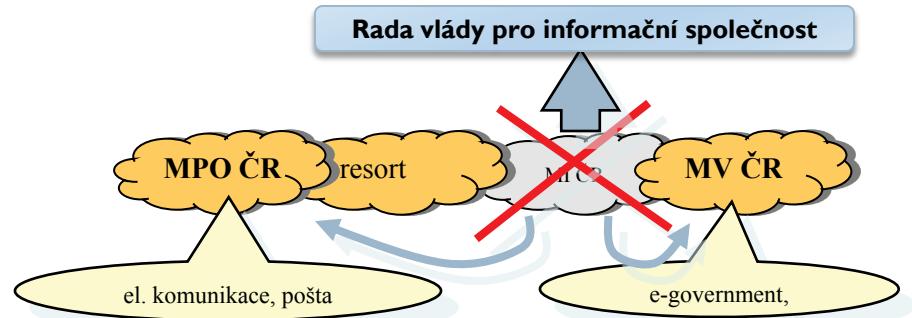
▶ původní představa:

- ▶ „povýšení“ informatiky

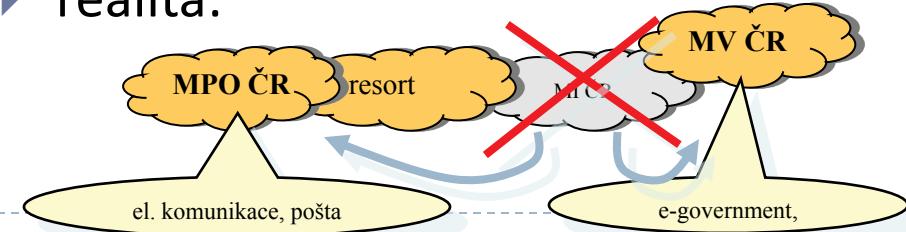

▶ provedení:

- ▶ koordinaci měla převzít Rada vlády

▶ realita:

jak to dopadlo?

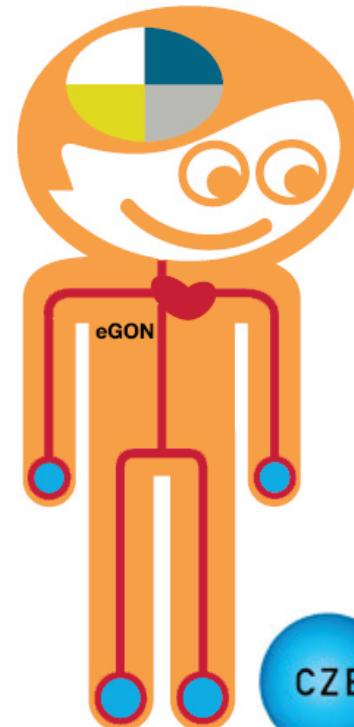
- ▶ elektronické komunikace
  - ▶ v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR
- ▶ můj názor: „*dostaly se na okraj zájmu resortu*“
  - ▶ *nebo možná až za něj ....*
- ▶ Martin Říman, ministr průmyslu a obchodu:
  - „*doba dominantních operátorů a nebo dokonce monopolistů je díky technologickému pokroku posledních deseti až patnácti let dálno pryč*“

„kdo to vidí jinak, fatálně zaspal dobu...“

eGovernment

- ▶ v gesci Ministerstva vnitra ČR
- ▶ můj názor: „*stal se prioritou resortu*“
- ▶ *skoro až jakýmsi fetišem ....*

jak to dopadlo?

► Internet, broadband ...

- ▶ stát (MPO) se přestal jakkoli angažovat
  - ▶ dosavadní koncepce „dožily v ústraní“, nové nevznikly
    - výjimka: teprve když EU nabízela 1 mld. € na venkovský broadband, začalo se alespoň mluvit o nových koncepcích pro rozvoj broadbandu

► informační gramotnost

- ▶ zapomnělo se na ni už při rušení resortu informatiky
  - ▶ Národní program počítačové gramotnosti – skončil bez náhrady
- ▶ resort školství:
  - ▶ SIPVZ (Státní informační politika ve vzdělávání) skončila „do ztracena“ již v roce 2006
    - posléze (2007) Telefónica O2 CR financovala 10 měsíců ze svého

► můj názor (z roku 2007):

- ▶ „*jsme „široko daleko“ asi jedinou zemí, která*
  - ▶ *systémově nepodporuje Internet a informační gramotnost na školách,*
  - ▶ *nemá v tomto ohledu žádnou vlastní koncepci,*
    - *a ty dosavadní bez náhrady a jaksi „samovolně“ opouští.*
  - ▶ *Tím dává jasně najevo, že její priority jsou jinde.“*

► rok 2008:

► usnesení vlády, duben:

- ▶ formální zrušení předchozích slibů podpory
- ▶ úkol: zpracovat novou koncepci do 6/2008

► MŠMT, září:

- ▶ připravena: Koncepce rozvoje informačních a komunikačních technologií (ICT) ve vzdělávání
  - je hlavně o (spolu)financování ICT na školách

Rada vlády pro informační společnost (RVIS)

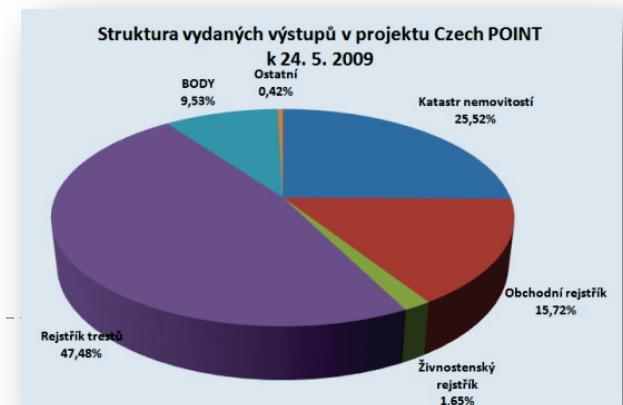
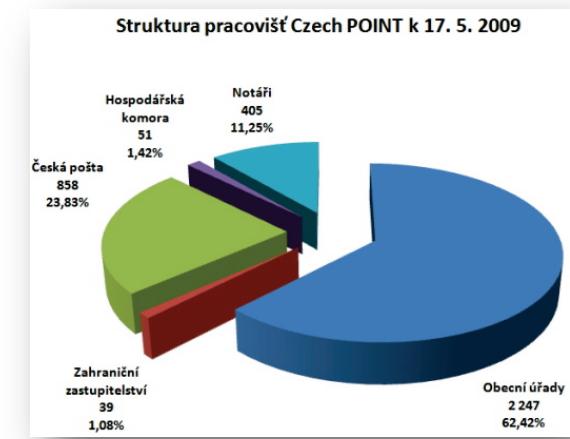
- ▶ formálně ustavena
  - ▶ v březnu 2007
  - ▶ v čele: řídící výbor (premiér, ministr vnitra, financí, průmyslu)
  - ▶ členy Rady hlavně zástupci resortů a asociací
    - ▶ jmenování v květnu 2007
- ▶ fakticky nikdy nefungovala
  - ▶ schválila jediný koncepční dokument
    - v dubnu 2008
    - ▶ **Strategie rozvoje služeb pro „informační společnost“**
      - dala „informační společnost“ do uvozovek
      - obsah: prakticky výlučně o eGovernmentu
- ▶ souvislost:
  - ▶ pozměňovací návrh poslance Koníčka (k zákonu, který rušil MI ČR):
    - ▶ „Ministerstvo vnitra plní koordinační úlohu pro informační a komunikační technologie“
    - ▶ tím Rada přišla i o svůj formální mandát
- ▶ můj názor:
  - ▶ *Rada vlády doplatila na způsob dělení kompetencí po zrušení resortu informatiky*
  - ▶ *moci se chopil silný resort vnitra*
    - ▶ který nepotřeboval žádnou Radu vlády .....
  - ▶ *resort vnitra se soustředil na eGovernment*
    - ▶ a ostatními otázkami (rozvoj broadbandu, informační gramotnost, elektronické komunikace atd.) se nezabýval

jakoby platilo, že **informační společnost = eGovernment**

- ▶ názor: je to špatně !!!!!
  - ▶ stát si řeší „své věci“ (fungování státní správy, částečně i samosprávy), na zbytek společnosti moc nemyslí !!!!

Czech Pointy, aneb: sběr „nízko visícího ovoce“

- ▶ univerzální kontaktní místo veřejné správy
  - ▶ „výstupní“: vydává (ověřené) výstupy
    - ▶ s právní relevancí – tam, kde je k tomu zmocnění zákonem
  - ▶ „vstupní“: umožňuje činit podání vůči orgánům veřejné moci
    - ▶ tam, kde to umožňuje zákon – zatím jen minimum
- ▶ v praxi: úspěšný koncept
  - ▶ důvod: jde o „inkrementální“ řešení
    - ▶ nabízí (přidává) něco nového
      - čemu lidé mohou postupně „přicházet na chut“
    - ▶ ale nemění to stávající
      - ani to neruší, ani tomu nemění způsob fungování
  - ▶ první Czech Point zprovozněn 28. 3. 2007 na úřadě městské části Prahy 13
    - ▶ k 6/2009 vydáno na 1,68 mil. výstupů

- ▶ odlišný koncept: již není „inkrementální“ ale „nahrazující“
  - ▶ významným způsobem mění dosavadní způsob fungování
    - ▶ konkrétně: způsob doručování od orgánů veřejné moci (OVM)
      - i podání k OVM
    - ▶ včetně komunikace mezi OVM
  - ▶ navíc:
    - ▶ zavádí některé nové povinnosti a mění mnohé dosavadní zvyklosti
- ▶ proto:
  - ▶ je zde mnohem větší potenciál pro problémy
- ▶ moje obava:
  - ▶ *veřejnost dnes nehodnotí podle pozitiv, ale podle negativ*
    - ▶ nad mnoha významnými přínosy může snadno převážit několik málo „náležitě rozmáznutých“ problémů
      - a kolem datových schránek se nějaké problémy vyskytnou zcela určitě

- ▶ problematické aspekty datových schránek:
  - ▶ je to světový unikát
    - ▶ nikde jinde to nemají v takové podobě (rozsahu, povinnosti, ...) jako v ČR
    - ▶ máme být pyšní na prvenství?
    - ▶ nebo se máme ptát, proč to jinde ještě nemají?
      - Netroufli si na to? Nejsou na to dosud připraveni? Jsme my připraveni, nebo jen podceňujeme náročnost či přečeňujeme své síly a připravenost?
  - ▶ na nové řešení se přechází stylem „dne D“ (resp. velkého třesku)
    - ▶ chybí přechodné období k odladění počátečních problémů, k dořešení všech návazností
    - ▶ formálně se na nový způsob fungování přechází k 1.7.2009
      - ke stejnemu dni nabývá účinnost „podkladový“ zákon (č. 300/2008 Sb.)
      - ke stejnemu dni je tento zákon významným způsobem novelizován
        - o poměrně zásadních změnách (skrze novelu) se rozhodlo v květnu 2009
      - ke stejnemu dni vychází prováděcí vyhlášky
      - ke stejnemu dni má být spuštěn celý ISDS (informační systém datových schránek), včetně již provedeného bezpečnostního auditu

- ▶ problematické aspekty datových schránek:
  - ▶ použití od 1.7.2009 je povinné, nikoli dobrovolné
    - ▶ pro všechny orgány veřejné moci (cca 12 000)
    - ▶ pro všechny právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku (400-500 000)
      - například všechna s.r.o. či všechny akciové společnosti
      - výjimka: pouze advokáti a daňoví poradci si vylobovali odklad o 3 roky
  - ▶ fakticky lze získat odklad až do konce října 2009
    - ▶ vedlejší efekt novely: pokud se vlastník do své schránky sám nepřihlásí, je tato automaticky aktivována k 1.11.2009
  - ▶ původní záměr (některých) autorů:
    - ▶ datové schránky povinně i pro všechny podnikající fyzické osoby
      - tj. i drobné živnostníky
    - ▶ nakonec si to „netroufli“
- ▶ otázka:
  - ▶ jsou všechny tyto subjekty dostatečně připraveny?
  - ▶ nebyl by rozumnější pozvolný přechod na nový (čistě elektronický způsob komunikace)?

- ▶ kdo (co) všechno musí být na datové schránky připraven(o)?
  - ▶ orgány veřejné moci – *nějak se řeší*
    - ▶ musí si pořizovat či aktualizovat své (elektronické) spisové služby, musí se školit, ...
  - ▶ právnické osoby
    - ▶ můj názor: *ponechány svému osudu, mnozí možná ani netuší, co je čeká ...*
      - minimální osvěta (jen na úrovni informace, že datové schránky budou ...)
      - praktické informace, návody atd. chybí
  - ▶ legislativa
    - ekvivalence elektronické a listinné formy dokumentu
      - teoreticky ano, zákonem 300/2008 Sb., prakticky jen: „**stejné účinky jako ověřená kopie**“
        - ▶ můj názor: *nejde o ekvivalenci, ale o „slabší“, vztah. Ověřená kopie všude nestačí, co když je požadován originál dokumentu?*
    - možnost autorizované konverze
      - základní předpoklady vytvořeny zákonem, prováděcí vyhlášky upřesňují
        - ▶ můj názor: *technické detaily nejsou dořešeny, nejasněnost formátů, novelou vypuštěna povinnost časového razítka na konvertovaném dokumentu*

- ▶ dokumenty orgánů veřejné moci budou nyní doručovány primárně v elektronické formě
  - ▶ například různá rozhodnutí, potvrzení apod.
    - ▶ v datové schránce „vydrží“ jen 90 dnů
- ▶ ale:
  - ▶ dlouhodobý statut elektronické formy dokumentů není (moc) dořešen
    - ▶ jaký je statut elektronického dokumentu po x letech? Když expiroval podpisový certifikát?
      - lze posuzovat podle časového razítka – ale díky novele jím dokument od OVM nemusí být opatřen !!!
        - jen celá datová zpráva v XML má časové razítko – ale ta zase nepůjde konvertovat!!
    - ▶ jak řešit dlouhodobou archivaci elektronických dokumentů?
      - ▶ existují standardy i praktická řešení
        - formou vlastních elektronických archivů – dostupné jen pro velké subjekty
        - skrze placené služby (dlouhodobá elektronická úložiště) – nabídne Česká pošta
        - s využitím elektronických notářů – zatím v ČR neexistují
  - ▶ můj názor:
    - ▶ *zejména pro privátní subjekty to bude velký problém*
      - ▶ každý dokument v elektronické podobě budou ihned konvertovat do listinné podoby
        - za 30 Kč za 1 stránku A4
      - ▶ stát možná něco ušetří na klasickém poštovném, ale privátní subjekty budou mít velké výdaje za konverzi

- ▶ datové schránky přináší fikci doručení po 10 dnech
  - ▶ dokument, který dorazil do datové schránky příjemce, je považován za doručený:
    - ▶ dnem, kdy se oprávněná osoba přihlásí do své schránky, nebo
    - ▶ 10. dnem od příchodu zprávy (podle toho, co nastane dříve)
  - ▶ částí veřejnosti vnímáno velmi negativně
    - ▶ jako konec dovolených delších než 10 dnů
      - jako nepřípustný zásah státu
  - ▶ **protiargument:**
    - ▶ datovou schránku lze vybírat i na dovolené
      - prakticky to ale moc nepůjde
        - kvůli nutnosti instalace speciálního plug-inu
          - ▶ 602XML Filler

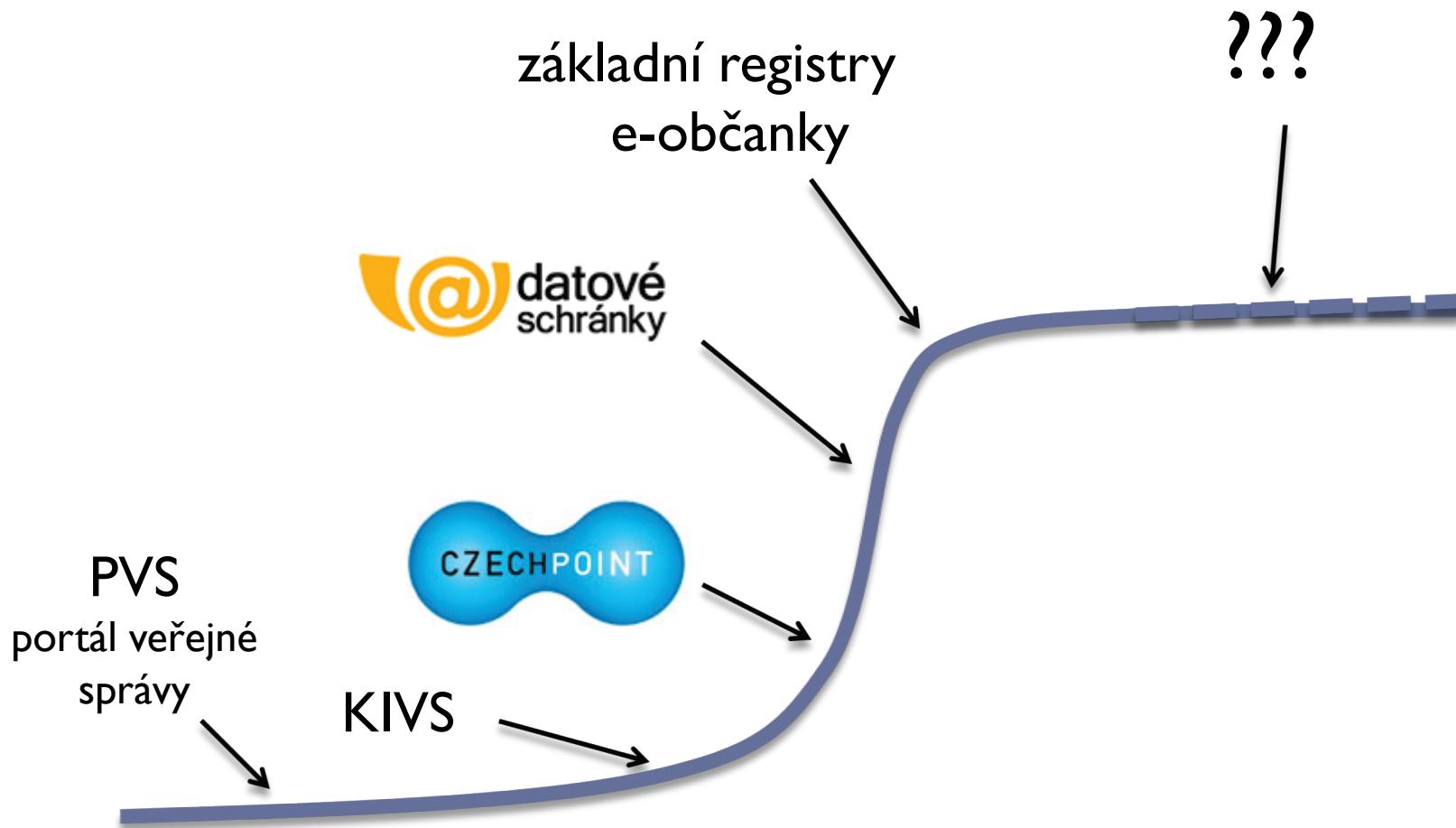
- ▶ princip:
  - ▶ co odešlu ze své datové schránky, má „stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný“
    - ▶ obvyklá interpretace: jako vlastnoručně podepsaný, resp. opatřený uznávaným elektronickým podpisem
      - tj. vlastník schránky (kromě orgánu veřejné moci) nemusí používat elektronický podpis
- ▶ důsledek:
  - ▶ do datové schránky bude možné se přihlašovat i jen s pomocí jména a hesla
- ▶ názor:
  - ▶ pouhé jméno a heslo není dostatečně silným zabezpečením
    - ▶ vzhledem k tomu, co všechno je ve hře
- ▶ argument:
  - ▶ je to stejné, jako u internetového bankovnictví
- ▶ protiargument:
  - ▶ která banka dnes zabezpečuje účty u internetového bankovnictví jen jménem a heslem?
    - ▶ některé ano, ale jen samotné přihlášení k účtu
    - ▶ zatímco jednotlivé transakce musí být potvrzeny skrze silnější mechanismus zabezpečení
      - nejčastěji: mobilní klíč (SMS zpráva)
    - ▶ zabezpečení transakcí pouhým jménem a heslem je dnes považováno za nedostatečné

- ▶ eGovernment v ČR má již i svou další metu:
  - ▶ přechod na systém základních registrů
    - ▶ registr územní identifikace a nemovitostí; registr obyvatel; registr osob; registr práv a povinností
    - ▶ vazby mezi registry budou možné jen skrze přepočet agendových identifikátorů
      - který bude zajišťovat ÚOOÚ (ORG)
  - ▶ zavedení elektronických občanských průkazů
    - ▶ budou v zásadě jen „ukazovátkem“ do agendy občanských průkazů
      - a „na sobě“ budou mít jen minimum údajů o osobě
        - původně: nebude tam ani bydliště či stav
        - ale poslanci rozhodli že bydliště i stav bude
- ▶ můj názor:
  - ▶ *bude to ještě mnohem větší změna než datové schránky*
    - ▶ a opět nikoli „inkrementální“, ale ještě více „nahrazující“

shrnutí

---

děkuji za pozornost

Jiří Peterka

nezávislý konzultant a publicista

<http://jiri.peterka.cz>

<http://www.earchiv.cz>

